

Tjänsteskrivelse, Göteborgsregionens kommunalförbund
Handläggare: Helena Söderbäck, förbundsdirektör
Datum: 2020-10-19, diarienummer: 2019-00465.90

Utredning om eventuellt samordningsuppdrag till GR rörande kulturfrågor

Förslag till beslut

Förbundsstyrelsen föreslås godkänna föreliggande utredning och härmed konstatera att utredningsuppdraget till förbundsdirektören är slutfört.

Förbundsstyrelsen föreslås uppdra åt förbundsdirektören att införliva det redan befintliga nätverket för kultur- och fritidschefer i GR enlighet med förslaget i tjänsteutlåtandet.

Sammanfattning av ärendet

Förbundsdirektören fick 2019-05-24 i uppdrag av förbundsstyrelsen att utreda hur medlemskommunerna ser på möjlig samverkan inom kulturområdet i Göteborgsregionens kommunalförbund (GR), i likhet med övriga kommunalförbunds samverkan med Västra Götalandsregionen (VGR) samt - om medlemskommunerna ställer sig positiva - redovisa vad en sådan samverkan skulle innebära.

En extern utredare engagerades för uppdraget och ett femtiotal intervjuer har genomförts med företrädare för medlemskommunerna men också för de andra kommunalförbunden i länet samt med VGR. Även företrädare för Business Region Göteborg och Göteborg & Co, som i sina samverkansuppdrag med GR hanterar frågor som har beröringspunkter med kultur, har intervjuats. Granskning av olika dokument ligger också till grund för utredningen (se bilaga 1– 3).

Utredarens bedömning är

- att det finns en stark uppslutning från medlemskommunerna vad gäller att GR ska anförtros ett uppdrag att samordna kulturfrågorna,
- att det skulle vara till kommunal nytta och innebära ett mervärde för medlemskommunerna om kulturfrågorna ingår i förbundets uppdrag.

Utredningen utmynnar i slutsatsen att kulturfrågorna på många sätt är sammanvävda med andra sakområden där GR har ett samordningsansvar samt i ett förslag om att GR bör anställa två kulturstrateger, med uppdrag att driva ett strategiskt utvecklingsarbete ihop med medlemskommunerna och att samverka med de övriga kommunalförbunden och VGR.

Uppdraget skulle vara att verka i gränslinjen mellan kommunerna i de frågor där ett delregionalt perspektiv och interkommunal samverkan ger mervärde. Ett sådant

Tjänsteskrivelse, Göteborgsregionens kommunalförbund
Handläggare: Helena Söderbäck, förbundsdirektör
Datum: 2020-10-19, diarienummer: 2019-00465.90

uppdrag skulle även medföra ökade möjligheter att söka finansiering också hos olika nationella och internationella aktörer.

Processen under 2020

Kulturutredningen var ämnad att tas upp för behandling under våren 2020 och en inledande presentation gjordes för förbundsstyrelsens presidium 25 maj. Med anledning av coronapandemins agendapåverkan i kommunerna och i förbundet gjordes bedömningen att ärendet istället skulle tas upp igen i samband med styrelsekonferensen den 24 september. Förutsättningarna för att genomföra uppdraget på det sätt som föreslås i utredningen har dock ändrats under året. Årsavgiften till förbundet är under diskussion och coronapandemins eventuella långsiktiga påverkan på förbundets verksamhet är svårbedömd.

Förbundsledningens bedömning är därför att det är fel tidpunkt att arbeta för att bygga ny verksamhet i den omfattning som utredningen föreslår. Istället föreslås en annan arbetsmodell, liknande det arbete som pågår i övriga kommunalförbund i Västra Götaland.

I Västra Götalands övriga tre kommunalförbund arbetar man framgångsrikt med kulturen som en integrerad del av tillväxtarbetet. Detta arbete är även kopplat till arbetet inom Beredningen för hållbar utveckling (BHU) och berör såväl kultur som regional utveckling och miljö. Arbetet stöds, som framgår av utredningen, ekonomiskt av VGR. Kommunerna står för medfinansiering i motsvarande grad.

Inom Göteborgsregionen pågår redan idag samverkan inom kulturområdet genom ett nätverk initierat av kultur- och fritidscheferna i GR:s medlemskommuner. VGR finansierar denna samverkan med för närvarande 1 350 tkr/år och kommunerna i GR medfinansierar på motsvarande nivå. Idag har Stenungsunds kommun ett värdskap för samordningen av detta nätverk. Göteborgs Stad deltar inte finansiellt i nätverksarbetet men medverkar genom en adjungerad representant. Kungsbacka som ingår i GR, men också tillhör Region Halland, deltar i nätverket men tar inte del av de medel som VGR tillskjuter för kultursatsningar i länet.

Förbundsdirektörens förslag är att ovan beskrivna befintliga nätverk införlivas i GR:s organisation och att den samordning som idag hanteras av Stenungsunds kommun istället hanteras av GR.

Beslutsunderlag

- Utredning rörande eventuellt samordningsuppdrag till GR:s kommunalförbund rörande kulturfrågor.
- Bilaga 1: Sammanställning av inlästa dokument, utredning kultur GR 2020
- Bilaga 2: Sammanställning av intervjupersoner, utredning kultur GR 2020
- Bilaga 3. Överenskommelse om samverkan och finansiering genom regionala tillväxtmedel mellan VGR och Stenungsunds kommun.

Tjänsteskrivelse, Göteborgsregionens kommunalförbund
Handläggare: Helena Söderbäck, förbundsdirektör
Datum: 2020-10-19, diarienummer: 2019-00465.90

BESKRIVNING AV ÄRENDET

Bakgrund och syfte

Förbundsdirektören fick 2019-05-24 i uppdrag av förbundsstyrelsen att utreda hur medlemskommunerna ser på möjlig samverkan inom kulturområdet i Göteborgsregionen, i likhet med övriga kommunalförbunds samverkan med VGR, samt - om medlemskommunerna ställer sig positiva - redovisa vad en sådan samverkan skulle innebära.

En särskild utredare engagerades för uppdraget och ett femtiotal intervjuer har genomförts med företrädare för medlemskommunerna men också med företrädare för de andra kommunalförbunden i länet och med VGR. Även företrädare för Business Region Göteborg och Göteborg & Co, som i sina samverkansuppdrag med GR hanterar frågor som har beröringspunkter med kultur, har intervjuats. Granskning av olika dokument ligger också till grund för utredningen (se bilaga 1 – 3).

Kommunalförbunden i Boråsregionen, Skaraborg och Fyrbodal samordnar sedan ett tiotal år kulturfrågorna åt sina medlemskommuner. Samverkansuppdraget bygger på en överenskommelse om finansiering med VGR, som årligen bidrar med en miljon kronor per kommunalförbund och delfinansierar en tjänst för att driva kulturfrågorna. Kulturen ses som en del av det regionala tillväxt- och utvecklingsarbetet. Inför budget 2021 diskuteras justeringar i nivån av utvecklingsmedel från kulturnämnden i Västra Götaland samt eventuell samordning med medel från Miljönämnden och Regionala Utvecklingsnämnden (RUN).

Det har inte gått att finna något formellt beslut där det framgår varför GR idag inte har ett uppdrag rörande kulturområdet. I avsaknad av ett uppdrag för GR finns ett informellt nätverk som kultur- och fritidscheferna i GR-kommunerna tagit initiativ till. Under det tiotal år som nätverket funnits har olika medlemskommuner agerat värdkommun och ingått överenskommelser med VGR om samverkan och finansiering, bland annat av en samordnande tjänst. För närvarande är det Stenungsunds kommun som är formell part i överenskommelsen och arbetsgivare för nätverkets samordnare. Göteborgs Stad deltar inte finansiellt i nätverksarbetet men medverkar genom en adjungerad representant. Kungsbacka som ingår i GR, men också tillhör region Halland, deltar i nätverket men tar inte del av de medel som VGR tillskjuter för kultursatsningar i länet.

Ett flertal nätverk är kopplade till kultur- och fritidscheferna, däribland ett Idrottsråd som Göteborgs stads idrotts- och fritidsförvaltning samordnar och där politiker från alla medlemskommuner ingår.

Tjänsteskrivelse, Göteborgsregionens kommunalförbund
Handläggare: Helena Söderbäck, förbundsdirektör
Datum: 2020-10-19, diarienummer: 2019-00465.90

Ansvar för den offentligt drivna kulturen delas mellan stat, regioner och kommuner. Den så kallade kultursamverkansmodellen innebär att statliga medel utbetalas i samlad form till regionerna, som ansvarar för fördelningen till regionala och lokala kulturverksamheter. En bärande tanke är att uppnå en decentralisering av kulturpolitiken och ett villkor är att varje region utarbetar en regional kulturplan. I Västra Götalands län samverkar regionen med de tre övriga kommunalförbunden runt framtagning och implementering, men i Göteborgsregionen har det informella kultur- och fritidsnätverket denna roll. Detta innebär att det inte finns någon politisk förankring i Göteborgsregionen, som samlar det största kommunalförbundet, rörande Kulturstrategin för Västra Götalands län. Genom kulturstrategin fördelas betydande summor till kultursatsningar i länets kommuner.

Resultat av utredningen

Utredningen, som genomfördes huvudsakligen under 2019, utgår från en bred definition av kultur. Kulturella upplevelser och kulturellt skapande har ett egenvärde för den enskilda individens livskvalitet men har även betydelse för hälsa, lärande, demokrati, integration, turism, näringsliv, arbetsmarknad och platsers utveckling (inte minst uppmärksammat i samband med coronapandemins effekter).

En slutsats av utredningen är att kulturfrågorna på många sätt är sammanvävda med andra sakområden där GR har ett samordningsansvar.

Samtliga företrädare för GR:s medlemskommuner uttrycker en positiv inställning till att ge GR i uppdrag att samordna kulturfrågorna. Uppfattningen varierar från ”mycket angelägen” till ”försiktigt positiv”. Alla kultur- och fritidschefer i GR-kommunerna har intervjuats och därutöver fem politiker med ansvar för kulturpolitik i var sin kommun.

I utredningen har även företrädare för Business Region Göteborg, Göteborg & Co och Idrotts- och föreningsförvaltningen i Göteborg intervjuats. Även de uttrycker ett intresse för att GR får ett samordningsuppdrag.

De tre kommunalförbunden i Skaraborg, Fyrbodal och Boråsregionen skulle välkomna om GR hade likadana uppdrag som de och bedömer att det skulle underlätta det gemensamma arbetet inte bara med kulturstrategin utan även i andra tillväxtfrågor.

Under utredningens gång har det vidare stått allt mer klart att flertalet intervjupersoner ser fördelar med om även fritidsfrågorna skulle ingå i GR:s uppdrag. Att utreda detta har inte ingått i utredningsuppdraget, som enbart gällt kulturfrågor. Utredarens bedömning är dock att det redan nu bör övervägas om samordningsuppdraget ska gälla både kultur och fritid, då kopplingarna mellan

Tjänsteskrivelse, Göteborgsregionens kommunalförbund
Handläggare: Helena Söderbäck, förbundsdirektör
Datum: 2020-10-19, diarienummer: 2019-00465.90

dess två områden är uppenbara både ur ett invånarperspektiv och ur ett strategiskt utvecklingsperspektiv.

Intervjupersonerna lyfter upp för kommunerna förväntade mervärden i flera olika perspektiv om GR skulle få i uppdrag att samordna kulturfrågorna:

- Invånarperspektiv
- Kunskap- och kompetensutveckling
- Utveckling och synergieffekter
- Ekonomiskt perspektiv
- Kulturutövares och det fria kulturlivets perspektiv

Utredarens bedömning är

- att det finns en stark uppslutning från medlemskommunerna vad gäller att GR ska anförtros ett uppdrag att samordna kulturfrågorna,
- att det skulle vara till kommunal nytta och innebära ett mervärde för medlemskommunerna om samordning av kulturfrågorna i de delar som har regional bäring ingår i förbundets uppdrag.

Utredningen utmynnar i ett förslag om att GR bör anställa två kulturstrateger med uppdrag att driva ett strategiskt utvecklingsarbete ihop med medlemskommunerna och samverka med de övriga kommunalförbunden och VGR. Uppdraget skulle inte innebära att GR övertar ansvaret för kulturfrågor från kommunerna. Samordningsuppdraget skulle vara att verka i gränslinjen mellan kommunerna i de frågor där ett delregionalt perspektiv och interkommunal samverkan ger mervärde.

Den överenskommelse som VGR idag har med Stenungsunds kommun om finansiering och samverkan runt kulturfrågor ska omförhandlas inför 2021. Utredaren gör bedömningen att VGR gärna ser att en ny överenskommelse ingås med Göteborgsregionens kommunalförbund, i likhet med de övriga kommunalförbunden, i stället för med en enskild kommun. En medfinansiering från medlemskommunerna förutsätts i överenskommelsen med VGR, på samma sätt som redan sker idag.

Process

Kulturutredningen var ämnad att tas upp för behandling under våren 2020 och en inledande presentation gjordes för förbundsstyrelsens presidium 25 maj. Med anledning av coronapandemins agendapåverkan i kommunerna och i förbundet gjordes bedömningen att ärendet skulle tas upp igen i samband med styrelsekonferensen den 24 september. Förutsättningarna för att genomföra uppdraget på det sätt som föreslås i utredningen har dock ändrats under året. Årsavgiften till förbundet är under diskussion och coronapandemins eventuella

Tjänsteskrivelse, Göteborgsregionens kommunalförbund
Handläggare: Helena Söderbäck, förbundsdirektör
Datum: 2020-10-19, diarienummer: 2019-00465.90

långsiktiga påverkan på förbundets verksamhet är svårbedömd.
Förbundsledningens bedömning är att det är fel tidpunkt att arbeta för att bygga ny verksamhet i den omfattning som utredningen föreslår.

Istället föreslås en annan arbetsmodell, i likhet med det arbete som pågår i övriga kommunalförbund i Västra Götaland. Där arbetar man framgångsrikt med kulturen som en integrerad del av tillväxtarbetet. Detta arbete stöds, som framgår av utredningen, av VGR. Kommunerna står för medfinansiering i motsvarande grad. Inom GR:s medlemskommuner pågår redan idag samverkan inom kulturområdet. VGR finansierar denna samverkan med 1 350 tkr och kommunerna i GR medfinansierar på motsvarande nivå.

Förslag

Införliva existerande nätverk i GR

Förbundsdirektörens förslag innebär att det redan existerande nätverket för kultur- och fritidschefer som finns i GR-området, och som drivs av medlemskommunerna med stöd av Västra Götaland, införlivas och hanteras som ett nätverk inom ramen för GR:s verksamhet. Finansieringen sker förslagsvis på samma sätt som idag, dvs med medel från VGR och från kommunerna. En dialog mellan VGR och GR behöver initieras för att säkerställa omfattning och förutsättningar. Med denna utgångspunkt kan sedan arbetet med kulturfrågorna, som en integrerad del av tillväxtarbetet i kommunalförbundet, utvecklas i den takt och på det sätt som kommunerna finner lämpligt och som resurser/finansiering medger.

Det är vidare förbundsdirektörens uppfattning att en önskvärd utveckling är att Göteborgs Stad, som största kommun i förbundet och en motor i den regionala utvecklingen, deltar i nätverkets arbete på samma premisser och med samma mandat som övriga medlemskommuner i GR, och inte som idag utifrån en adjungering. Vid beslut om att införliva nätverket i GR:s organisation bör en förfrågan ställas till Göteborgs Stad kring en formaliserad medverkan i nätverket.

Syfte

Syftet med att införliva nätverket i kommunalförbundet är att uppnå mervärden och synergieffekter i gränslandet mellan kultur, hälsa, lärande, välfärd, arbetsmarknad och samhällsbyggnad. Nätverkets arbete fokuseras på kulturfrågor och blir en integrerad del av det arbete som är kopplat till regional tillväxt. En möjlighet som skapas i det gemensamma arbetet är att växla upp extern finansiering inom kulturområdet. Exempel på offentliga finansiärer är EU (Kreativa Europa), Statens kulturråd, Vinnova, med flera.

Uppdrag och organisation

Förbundsledningens bedömning är att ingen justering behöver göras i förbundsordningen, då ett kulturuppdrag ligger i linje med GR:s övriga uppdrag

Tjänsteskrivelse, Göteborgsregionens kommunalförbund
Handläggare: Helena Söderbäck, förbundsdirektör
Datum: 2020-10-19, diarienummer: 2019-00465.90

enligt § 3 - att vara till nytta för medlemskommunerna och skapa en attraktiv region inom ramen för en gemensamt hållbar utveckling.

Utifrån dess roll för övergripande samhällsplanering är det förbundsdirektörens bedömning att nätverket organisatoriskt bör placeras på avdelningen för miljö och samhällsbyggnad. Nätverkets uppdrag har emellertid beröring med alla de samverkansområden som är aktuella i förbundet och nätverket förväntas därmed arbeta tvärande i organisationen, utifrån vilket sakområde som berörs.

Sedan hösten 2019 sammankallar nätverket kulturpolitiker från alla medlemskommunerna 2 ggr/år till ett kulturråd som tar beslut om aktiviteter inom den så kallade kulturmiljonen (gemensam finansiering mellan VGR och kommunerna) utifrån en tjänstepersonsberedning i nätverket. Förslaget är att den hanteringen fortsätter till dess det finns annat förslag på hantering. En möjlig utveckling är att kulturrådet skulle kunna fungera som ett beredande organ till förbundsstyrelsen.

I de fall tillkommande frågor skulle kräva politiskt ställningstagande föreslås att dessa frågor bereds antingen i lämplig styrgrupp utifrån frågans art och att beslut fattas i förbundsstyrelsen, alternativt att ärendet går till förbundsstyrelsen direkt efter tjänstepersonsberedning. Övriga arbets- och beslutsformer får utvecklas över tid.

Helena Söderbäck
Förbundsdirektör

Lena Holmlund
Avdelningschef

Margareta Forsberg
FoU-chef

SKICKAS TILL

Medlemskommunerna.